

Lunds fältbiologer

Krönika skriven av Per Blomberg 2024-09-12 i samband med att Lunds naturskyddsförening fyller 50 år 2024.

Sveriges Fältbiologiska Ungdomsorganisation (SFU) bildades 1947 på initiativ av Svenska Naturskyddsföreningen och framför allt föreningens intendent Nils Dahlbeck och Yngve Cederholm. Syftet var att ge ungdomar i åldern 12-25 år möjlighet att komma ut i naturen och lära sig mer om växter och djur samt samspelen i naturen. Föreningen blev fristående ungdomsförening till Svenska Naturskyddsföreningen, och ett viktigt ställningstagande var att inga vuxna ledare skulle finnas. Det var de äldre ungdomarna som skulle ta ansvar för de yngre. För åldersgruppen 6-12 år som kallas för minifältisar hade föreningen äldre ledare under 25 år. "Ut i skog och mark" var föreningens paroll.

1. Perioden 1955-1964

En lokalförening i Lund startades redan 1955 och troligen har verksamheten varit kontinuerlig fram till 1965 då jag hittar det första dokumenten i arkiven.

I Skånes natur 1956 finns en redogörelse för Sveriges Fältbiologiska Ungdom SFU:s verksamhet i Lund och Malmö under år 1955. Lunds lokalavdelning föddes på Ateneum den 28 januari 1955. Odontologistudenten Rolf de Val sammankallade ett antal intresserade, varav flera redan var medlemmar i SFU. Man beslöt att utse en styrelse bestående av Rolf de Val som ordförande, Gunilla Magnusson sekreterare, Lars Eurenus kassör, Margit Johansson och Ingemar Nordborg som ledamöter. Under året tillkom Ingemar Lennerstedt som vice ordförande, och Gertrud Nilsson övertog sekreterarposten då Gunilla flyttade från Lund. Malmöklubben bildades i slutet av januari och hade gott samarbete med lundaklubben. Genom affischering och propaganda på skolorna kallades ungdomar till det första mötet i Lund. Efter en kort inledande information höll professor Carl H Lindroth ett fängslade och spirituellt föredrag om myrornas liv. Bland styrelsens medlemmar talade fil kand Ingemar Nordborg över ämnet "Naturskyddet och SFU".

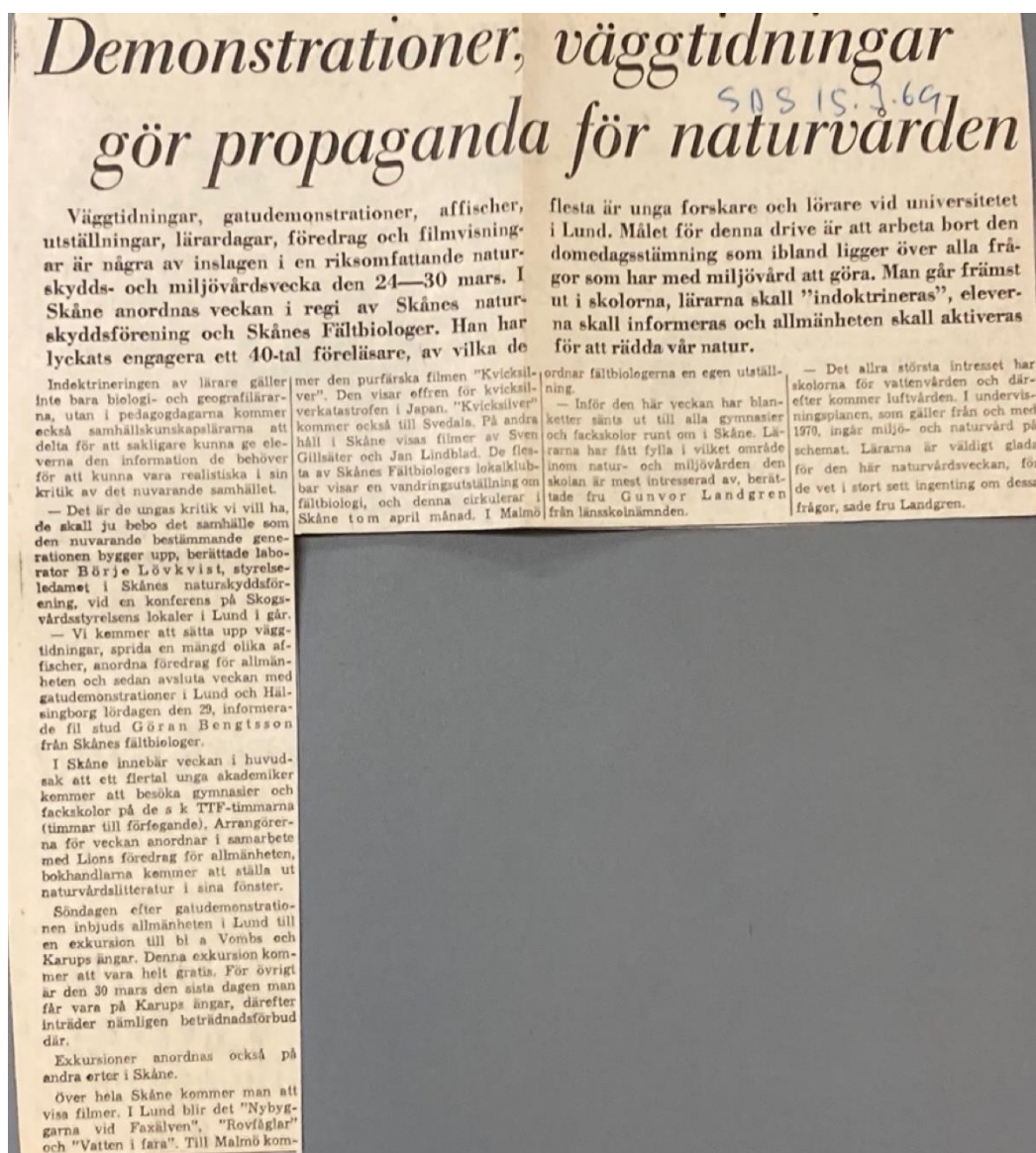
Ett uppskattat inslag på Lundaavdelningens program under våren var en undervattensfilm från Medelhavet fotograferad och visad av amanuens Claes von Mecklenburg. I maj anordnades en så kallad viltstig strax söder om Frostavallen. Frågor om utplacerade djur och kranier samt växter och frukter skulle besvaras. Sista uppgift var att identifiera fågelläten från en grammofonskiva. Under våren genomfördes "vårkalendrar" för olika arter (fenologi). Höstens program innehöll frågesport och demonstration av fågelsamlingarna på Zoologiska museet samt filmafton. Då visades fyra filmer som handlade om en rävnunge, orrspel, lunnefåglar och svenska fjällen i påsktid. Mer dokumentation saknas för föreningen fram till 1965, men troligen fortsatte verksamheten kontinuerligt.

---

2. Perioden 1964-1980

Under 1970-talet var de klubbaktiva huvudsakligen i högstadie- och gymnasieålder. Från att varit en ganska tillbakadragen samling naturintresserade ungdomar i början av 1960-talet blev föreningen en viktig kraft i miljörörelsen under 1970- och 1980-talen. Klubben blev så stor i mitten av 1970-talet att det knoppades av sex föreningar inom kommungränserna. Dalby och Södra Sandby fältbiologer bildades precis innan kommunsammanslagningen 1974. Dörrödsklubben kom till något år senare i samband med att Distriktet Skåne Fältbiologer köpte Dörröds gamla skola och gjorde om den till kursgård och bostad för distriktsinstruktörerna. Inne i Lund fanns under en kortare tid tre stadsdelsklubbar på Norra Fälåden, Fågelskolan och Torna med småfältisverksamhet.

Artikel i Sydsvenska Dagbladet den 15 mars 1969.

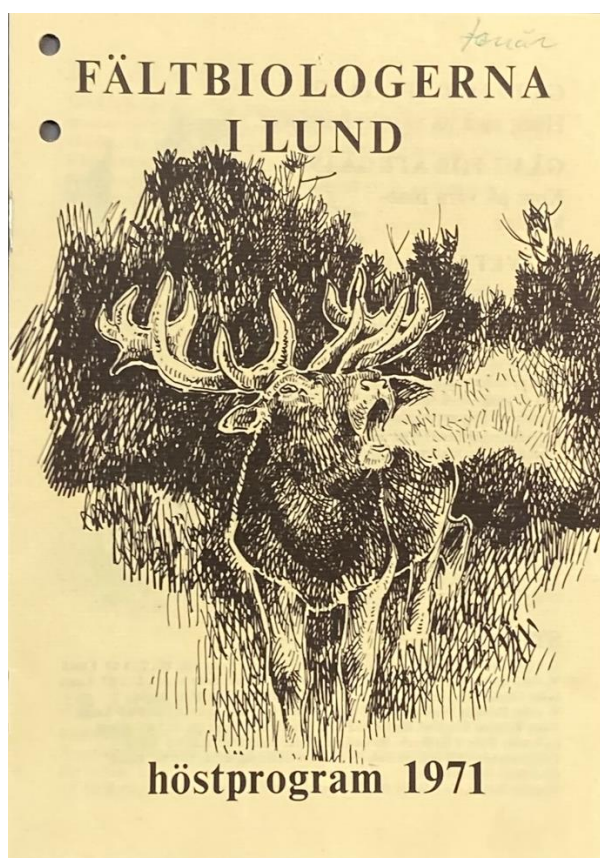
Första programbladet

Det första programblad jag hittat är från 1967. Möteslokalen var på Spyken och bland programpunkterna märks en 14 dagars resa till Camargue i södra Frankrike. Lite överraskande är det reklam i de tidiga programbladen i slutet av 1960-talet. År 1968 känner jag igen namnet Urban Emanuelsson i styrelsen som klubbmästare. Han blev sedan ordförande 1969 till 1971. Då nämns klubbstugan vid Krankesjön som klubben hyr och som blev en viktig bas för föreningen under många år. Många fältbiologer från andra klubbar besökte också stugan. Övernattning kostade 3 kr och dagsbesök 1 kr per person. 1971 hade ordförande Urban sin lillebror Birger som vice ordförande, och Joachim Regnéll var sekreterare. Tre år senare var Joachims storebror Gösta med och startade LNF (se texten om LNFs historia). Året efter 1972 blev Joachim ordförande i klubben med Birger som vice ordförande. Dessa två var sedan ett radarpar i klubben under flera år.

Tidigt 1970-tal

Jag träffar Birger Emanuelsson och Joachim Regnéll på kafét i Stadsbiblioteket för att prata om hur det var som aktiv i klubben i början av 1970-talet. Joachim och Birger är jämnåriga, blev klasskamrater från 3:dje klass och fann ganska snart ett gemensamt intresse i fåglar. Joachims fågelintresse hade väckts av två äldre damer som månade om vinterfåglarna och kunde mycket om de bevingade besökarna på fågelbordet. Från 5:e klass gav de sig ut på egna exkursioner till bland annat Kungsmarken för att titta på fåglar. De ville gå med i fältbiologerna, som Birgers storebror Urban, men ansågs för små för att kunna följa med på cykelturerna. Något år senare fick de dispens och från 8:an i högstadiet blev de förtroendevalda och så småningom ordförande och vice ordförande. I parallellklassen gick Hjalmar Dahm och Thomas Hansson som blev aktiva i styrelsen i mitten av 1970-talet. Under gymnasiet kom andra intressen och de blev mindre engagerade i föreningen.

Birger har med sig programbladet för Lunds Fältbiologer från 1970-1972 då de var som mest aktiva och planerade merparten av aktiviteterna och tillverkade programbladet. Illustrationerna gjordes av Birger i första numret där det också finns inlånade illustrationer från kända konstnärer. Under en exkursion till Krankesjön träffade de den danska konstnären Claus Hansen som sedan kom att illustrera de kommande vår- och höstprogrammen.

Programblad från hösten 1971 visar på fortsatt stort naturfokus.

Ute i naturen

Krankestugan var en viktig plats under början av 1970-talet och nästan varje helg cyklade de ut dit. Stugan hyrdes av Lundaklubben och Malmöklubben tillsammans vilket troligen initierats av Leif Hansson i Malmöklubben som lyckats förhandla fram ett hyreskontrakt med militären. Bland de många lägren och utlandsresorna minns de särskilt ölandslägren då många olika klubbar runt om i landet brukade mötas. Det som fältbiologerna betytt mest för båda, och många andra, är det ansvars-kännande och den föreningskunskap som det ideella engagemanget medförde. Dessutom lärde de sig väldigt mycket av varandra och andra om naturen och miljöfrågor. Inte minst fick de möjlighet till fantastiska naturupplevelser. Under 1972 hade de båda mer än 100 olika aktiviteter i anteckningsboken, vilket är imponerande. Det innebär nästan en fältbiologisk aktivitet var tredje dag under hela året. Det var mer killar än tjejer i Lundaklubben och huvudintresset var fåglar. Båda var inblandade i ett projekt att tillverka 300 holkar som skulle sättas upp på Kullaberg. En förstående slöjdlärare lät dem utnyttja slöjdlokalerna på Tunaskolan.

Miljöaktioner

Början av 1970-talet var också en tid med miljöaktioner, och Birger och Joachim deltog i tvättmedelskampanjen och resursslöserikampanjen 1972. Ett stort antal ölburkar samlades in och skickades till olika mottagare, bl a PLM och Naturvårdsverkets generaldirektör Valfrid Pålsson, som sågs som fiender till resurshushållning. Även utbyggnad av älvarna var en aktuell fråga. Sturups flygplats stod färdigt 1972, men striden fortsatte kring väg 816 som skulle korta vägen till Lund med några minuter. Många fältbiologer i Lund deltog i demonstrationer och aktioner. En förstående rektor på skolan (Spyken) gav tillstånd till att 4-6 elever åt gången fick åka iväg och göra aktioner. En av godsherrarna i backlandskapet var också motståndare och bidrog bland annat med en privatchafför som hämtade demonstranter i Lund! Birger och Joachim hjälpte även Tomas Alerstam med flyttfågelräkning kring Sturup för att skapa underlag för att minska konflikterna mellan fåglarna och flygtrafiken.

Typisk fältbiologklädsel

Den traditionella vinterklädseln som fältbiolog var arméns vita pälsar som inte var direkt praktiska att cykla i och blev mycket varma då man ansträngde sig. En mycket stöttande lärare var biologiläraren Gertrud Sandström som hade ett stort naturintresse och senare kom att sitta i LNF:s styrelse. Det var också vid denna tid som diskussionerna om Öresundsbron började bli intensiva. Protesterna mot Barsebäck kom något senare. Klubben hade omfattande studiecirkelverksamhet i både naturkunskap och miljöfrågor. När det skulle ordnas större läger lånade klubben militärtält från LV4 i Malmö.

Universitetet

I klubben hade man stor glädje av närheten till universitetet med många spännande föredragshållare. Under universitetsstudierna var det många som läste miljövårdskurser. Birger valde biologistudier och Joachim geologistudier. Birger har sedan under många år verkat vid naturskolan i Malmö och utbildat både elever och lärare i fältbiologi. Joachim är verksam vid Kristianstads högskola i landskapsvetarkursen och med forskning. Några år kring millennieskiftet jobbade Birger också i Lunds kommun med biologisk mångfald på Sankt Hans backar samt initierade naturbussen som delar av det Lokala Investeringsprogrammet (LIP).

Fältbiologerna kräver fosfatfria tvättmedel

"Fosfater dödar vattendrag". "Ren tvätt, rena vatten". Med textade plakat deltog fältbiologerna i Lund på onsdagen i en rikskampanj för miljövänliga tvättmedel.

Vid varuhusen delade de ut flygblad som upplyste konsumenterna om vilka tvättmedel man bör välja för att rädda sjöar och vattendrag.

Ett 20-tal fältbiologer var aktiva i kampanjen. Man krävde bl.a. fosfatfria tvättmedel och reningsverk, innehållsdeklarerade tvättmedel samt att optiska vitmedel, enzymer och perborater förbjuds i tvättmedel — omedelbart. Informationsbladen berättade om de olika tvättmedelspreparaten: 40 procent av fosfater i det kommunala avloppsvattnet kommer från tvättmedlen. När fosfaterna kommer ut i sjön göder de algerna och när dessa ruttnar går det åt mycket syre. Två gram fosfat kan räcka för att bilda ett kilo alger — för att bryta ner ett kilo alger går det åt allt syre, som finns i 7000 liter rent vatten. Vid syrebrist börjar sjön lukta illa och fisken dör. Fältbiologerna, som tillsammans med miljövårdsgrupperna, ställt samman flygbladet vill att tvål, fruktsyror eller NTA ersätter fosfaterna.

Perborat innehåller bor, som är mycket giftigt. Det används för att bleka tvätten. Detta bör ersättas med natriumperkarbonat, som har samma blekningseffekt men är mindre skadligt.

Optiska vitmedel misstänks för att ge hudirritationer och cancer och har förbjudits i t.ex. blöjor, men finns fortfarande kvar i en del toalettpapper, plaster o. dyl.

Enzymerna kan ge hudirritationer hos konsumenterna och lungskador hos arbetarna, som framställer dem. Fabriksarbetarförbundet har begärt att få dem förbjudna.

Fältbiologerna inledde kampanjen med att studera reningsverket i Lund.

Artikel i Skånska Dagbladet den 2 november 1972 om Fältbiologernas kampanj mot fosfat i tvättmedel.

Mitten av 1970-talet

Efter Birger och Joachim satt bland annat Barbro Malmer, Balint Wagner, Thomas Hansson och Hjalmar Dahm i styrelsen. Barbro var dotter till Nils Malmer som var en engagerad naturvårdsförkämpe, både inom sin botaniska forskning och som ledamot av styrelsen i Skånes Naturvårdsförbund. Han var

en av initiativtagarna till att Lunds Naturskyddsförening bildades 1974 (se dess historik). 1973 blev Balint Wagner ordförande i Lundaklubben av fältbiologerna. Som revisor noteras Gösta Regnell och som suppleant Urban Emanuelsson. Hjalmar Dahm kom in i styrelsen 1973 och blev ordförande på hösten. Hjalmar blev engagerad i fältbiologerna i Skåne och senare som sekreterare i riksstyrelsen innan han lämnade landet och ägnade sig åt saltutvinning från havssalt i sydvästra Frankrike och sedan i Grekland under flera decennier. Åter i Sverige på 2000-talet har han bland annat ägnat sig åt Naturskyddsföreningen och Hörjelgården.

Hjalmar Dahm berättar

Jag träffar Hjalmar på Torna Hällestad's lanthandel i byn där Hjalmar bor nuförtiden. Hans båda föräldrar hade akademisk bakgrund inom naturvetenskap som lärare och professor vid universitetet. Intresset för naturen väcktes i åttonde klass då han var med och startade akvarieklubben "Blåsfisken". Hjalmar gick med i fältbiologerna 1972, och hans första aktivitet i föreningen var en cykelutflykt i december som leddes av Ola Nilsson. Hjalmar's ihopfällbara minicykel var hopplös i motvinden på lundaslätten och det blev en tuff första exkursion. Belöningen blev desto större då de kom till Vombs ängar och fick se både havs- och kungsörn som var sällsynta på denna tid. Upplevelsen gav mersmak och han blev allt mer engagerad i föreningen. 1974-75 var han ordförande i klubben vilket var anledningen till att han deltog på mötet då LNF bildades och blev invald i dess styrelse. På ett möte det första året fick han dessutom hoppa in som sekreterare då Gösta Regnell hade förhinder.

Från åren i Lunds Fältbiologer minns Hjalmar särskilt alla besöken i Krankestugan på helgerna. Tidigare var medlemsmötena på fredagar, men då Balint Wagner blev ordförande ändrades detta till torsdagar så att medlemmarna kunde åka ut till Krankestugan på fredagkvällen och stanna till söndagen.

Dörröds kursgård

1975 blev Hjalmar allt mer engagerad i Skånes Fältbiologer och den kursgård som föreningen köpt i Dörröd, och engagemanget i Lunds Fältbiologer minskade. Hjalmar var dock en av de ungdomar som fick anställning som klubbinstruktör för Lundaklubben men tror att han främst hjälpte andra klubbar i distriktet och höll till på kursgården i Dörröd. Det var Leif Hansson som ordnade så att Skånes Fältbiologer kunde köpa den gamla skolan i Dörröd, där sedan många fältbiologer var med och renoverade lokalerna så att de kunde fungera som kursgård och bostäder samt kontor åt personalen. Hjalmar var engagerad i köpet av fastigheten och blev en av de första att bo i lokalerna.

1974 åkte Hjalmar till Bretagne i Frankrike och återvände året efter då en del av planeringen för Dörrödsprojektet skedde. För att klara betalningen av de 135 000 kr som fastigheten kostade ordnades en insamling, och tidningen Arbetet lyckas få ihop 50 000 kronor som bidrag till kostnaden. Den franska kusten blev viktig för Hjalmar, och efter utbildning till lärare och anställning på

riksföreningen Fältbiologerna 1981-82 samt Studieförbundet i Lund 1983 flyttade han till Bretagne i Frankrike.

Barsebäcksmarschern

Hjalmar berättar att han var mycket engagerad i Barsebäcksmarschern där bland annat han och Karin Svensson, sedermera Smith, hade huvudansvar för en av marschern. Han minns också att han var talare på en stor demonstration i Malmö om Barsebäck. Det var i rollen som fältbiolog som han engagerade sig i Barsebäck och kärnkraftsfrågan. På den stora marschen var det mer än 10 000 personer som deltog, kanske så många som 30 000 personer!

Det Hjalmar värdesätter mest från tiden i fältbiologerna är alla upplevelser och bekantskaper som han fått genom föreningen, men också den tolerans som han upplevde i föreningen för personer som var annorlunda. Det var också en ganska jämställd inställning mellan killar och tjejer.

Söndag 10 mars 1974

Det ska böjas (efter allt som hoppar och krälar) i tid...

FÄLTBIOLOGER I JUNIORKLASSEN

Av SOLVEIG STAHL

LUND: Antalet yngre fältbiologer i Lund ökar raskt. På Norra Faläden finns sedan en termin tillbaka en lokalavdelning just för barn i låg- och mellanstadietiden. Det har snabbt blivit populärt att vara "fältis" och Fäldgårdens Fältbiologer har redan ett 50-tal medlemmar.

— Vi har börjat satsa allt mer på yngre åldersgrupper berättar Lef Hansson som arbetar som handledare inom verksamheten. Inom organisationen håller man nu på att arbeta fram ett särskilt programmaterial för de yngre medlemmarna.

Det är inte bara inom fältbiologerna som man har börjat intressera sig för barn i de här yngre åldrarna. Det har visat sig att barn som är just 10-12 år gamla är mycket mottagliga för föreningsverksamhet. När intresset väcks i den här åldern håller det också i sig när barnen kommer upp i tonåren.

Fältbiologernas verksamhet på Norra Faläden startade i samarbete med fritidsförvaltningen. Det har slagit så väl ut att alla parter nu är överens om att sätta igång en liknande verksamhet på Klostergården till hösten där man också ska satsa på barn i åldrarna 7-12 år.

— Vi tycker själva det är mycket positivt att jobba med yngre barn, säger Lef Hansson. Dom är spontana, intresserade och mycket entusiastiska för de program vi ordnar för dem.

Vad sysslar då fältbiologerna med på den åldersnivån? Verksamheten vänder sig till alla som är intresserade av allt som hoppar, springer, kryper, krälar och flyger bland träd, gräs och stenar. De bjuds på ett program som är pedagogiskt utformat och en lagom blandning av inomhus- och utomhusaktiviteter.

I regel har man ett arrangemang i veckan. Ofta åker man ut till Kransekjön, där också fältbiologerna har en egen stuga. Årstid och väder får bestämma programmet. Det kan bli studier av djurspår, växtlighet eller fåglar i fredags var t ex en grupp ute vid Kransekjön under några sena kvällstimmar för att lyssna på ugglor.

MORGONTIDIGT

I slutet av mars blir det ett evenemang för de verkligt morgontidiga entusiasterna. Då blir det samling kl 2 på morgonen för avfärd till Fjällmossen vid Höör där de ska titta på orspest. Men det brukar inte vara svårt att få deltagare. En riktig "fältis" får lära sig att ofta stiga upp i ottan eftersom det händer så mycket i naturen under de tidigaste morgontimmarna.

Längre fram blir det cyckelläger några dagar vid Kransekjöstugan. Då ska man se hur långt våren har kommit och vad som händer i naturen den tiden. Det brukar bli flitigt fågelräkning på de här utflykterna också.

På inneträffarna blir det både praktisk och teoretisk naturlära. En gång pratade man om bakterier och satte också i gång egna odlingar. En träff ska handla om dissektion och då får en och annan sork sätta livet till. Sedan blir det prat om ormar och kräldjur en gång, och på ett möte ska de nya fältisarna få lära sig hur man monterar fjärilar och skalbaggar.

Förutom den här verksamheten har de också möjlighet att vara med på de äldre fältbiologernas möten och utflykter.

LÄGERSKOLOR

I sommar blir det också lägerskolor för huggade fältbiologer i Aggarna scoutgrupp upp vid Munka-Ljungby. Förutom ingående naturstudier, som sker i grupper blir det också tid för bad, bollspel, korvgrillning och annat lägerskoj.

— Vi kan ta emot ca 30 barn åt gången, säger Lef Hansson. Första året fick vi tyvärr avvisa många och därför har vi dubblerat i år så att vi kan ha en lägervecka precis efter skolans slut och en vecka just innan höstterminen ska börja.

Ledarfrågan brukar ofta vara en stötesten för ideella föreningar som vill utvidga sin verksamhet men inom fältbiologerna är detta inte något problem. — Vi har flera medlemmar som gärna ställer upp som handledare åt de här yngre åldersgrupperna.

Ser ni fågelsträcken pojkar? Handledaren Lef Hansson pratar fågelräkning med fältbiologerna Nils Stahl och Peter Stoll.

Artikel i tidningen Arbetet den 10 mars 1974.

Thomas Hansson berättar

En annan som var aktiv i föreningen vid denna tid är Thomas Hansson som jag pratar med via videolänk. Thomas gick med i fältbiologerna 1972 och minns särskilt riksårsmötet och ett läger i Bohuslän om reservatsbildning från första året. Thomas blev vice ordförande i klubben 1974 - 1975 samtidigt som Hjalmar Dahm var ordförande. Andra i styrelsen då var Anne-Li Fiskesjö, Eva Brattström och Peter Schlyter. Allt började på Tunaskolan där även Hjalmar Dahm, Joachim Regnéll och Birger Emanuelsson gick i parallellklasser. De hade en engagerande biologilärare som ordnade lägerskolor med avancerade miljö- och naturundersökningar. Han hjälpte troligen även till att ordna möteslokal åt föreningen. Bálint Wagner gick i skola på Väster och började sedan på Svaneskolan i högstadiet och hade Hjalmar Dahms mamma som lärare.

Fågelskolan hade fältisverksamhet med intresserad lärare. Leif Hansson jobbade då på distriktskansliet på Småskolevägen, där många fältbiologer delade ett radhus, och hade körkort och kunde köra minibussar. Han startade senare en professionell biluthyrning.

En akademisk miljö

Många av de aktiva fältbiologerna hade akademiker till föräldrar och flera var inom biologin. Thomas minns tekvällar hos familjen Fiskesjö och många möten hölls troligen hemma hos varandra. Annars fanns lokal på Lilla Fiskaregatan och hos Pingstkyrkan. Lokalen på Kiliansgatan ordnades senare under 1970-talet och kunde hyras förmånligt av familjen Berg där en son var aktiv i klubben. Thomas hade tre bröder där två senare blev aktiva i Lundaklubben medan den tredje sökte sig till scouterna. Under ett halvår på 1970-talet arbetade Thomas som konsulent åt Lundaklubben tack vare det då generösa kommunala bidraget åt föreningar. Bland annat ordnades tidiga fågelmorgnar med skolorna i Kranke och möjlighet att hinna till skolan och de första morgonlektionerna. Annars hade rektorn överseende med de ambitiösa fältbiologerna. Krankestugan hade bara kallvatten och blev underkänd vid inspektion av hälsoskyddsförvaltningen.

De starkaste minnena

Thomas starkaste minnen från åren i Lunds Fältbiologer är alla naturupplevelser samt gemenskapen i föreningen. Han betonar även den kunskap som samlades in gemensamt på olika aktiviteter. Föreningen var välorganiserad trots att inga vuxna ledare fanns. Fältbiologerna drev själva sin verksamhet, vilket gav en träning i kreativt tänkande som varit värdefull senare i yrkeslivet. Det genomfördes stora aktioner och demonstrationer t ex mot kärnkraften. Det var också många långresor till bland annat Camargue och många studiecirkel där Leif Hansson och Ulf Lundwall tillhandahöll kurslitteratur genom sin bokhandel och friluftsbutiken Natur och Fritid.

Äldre mäktiga herrar

Thomas var fältbiologernas representant i SkNF när sammanslagningen med SNF blev verklighet 1978. Han minns de mäktiga herrarna i styrelsen, bland annat jägarförbundets representant som rökte cigarr. Med Bengt Nihlgård som ordförande från och med 1974 inträdde dock en ny mer modern period i SkNF då föreningen blev mer av en folkrörelse. Ganska snart flyttade Thomas till Österlen och jobbade på nationalparken Stenshuvud och hade inte så nära koppling till Lund längre. Erfarenheterna från fältbiologerna har varit värdefulla när det gäller kombinationen naturkunskap och organisationskunskap. Hans internationella engagemang har gjort att han blev ordförande i Europarks, samarbetsorganet för Europas nationalparker, åren 2011-2014. Thomas första kontakt med organisationen var 1995 i England på en kurs om turism där trafiken redan blivit ett stort problem i skyddade områden. 2009 blev han ordförande i den nordiska organisationen och då var det internationella arbetet inte prioriterat i Sverige.

Klubbkonsulenter

Under 1970-talet hade klubben länge egna konsulenter som finansierades av kommunen för att bedriva föreningsverksamhet, information och värvning. Barbro Malmer var den första år 1973, följt av Leif Hansson 1974. Hjalmar Dahm var anställd konsulent 1976 och Thomas Hansson 1977. Föreningen hyrde en lokal på Lilla Södergatan 18 i flera år. 1976 hade klubben 99 aktiva medlemmar på aktiviteterna där 31% var tjejer. Bland annat ordnades 15 innekvällar, 7 styrelsemöten och 9 programkvällar för de 350 medlemmarna. Föreningen hade ett omfattande materialarkiv med flera fjälltält, stormkök, vattendunkar, kikare med mera. Under åren 1978-1980 var Christer Nilsson ordförande.

Artikel i Skånska Dagbladet den 12 februari 1975 med Magnus Fiskesjö.

Slutet av 1970-talet

För att få veta mer om hur det var att vara aktiv i Lunds Fältbiologer i slutet av 1970-talet får jag möjlighet till en intervju med Staffan Widstrand.

Staffan växte upp i Stockholm och blev i ungdomsåren aktiv i Fältbiologerna i Järfälla där han även var ordförande. 1975 flyttade familjen till Lund när han var 16 år och han blev då engagerad i Lunds fältbiologer. I TV-serien "Håll stövlarna leriga" från 1982 medverkade Staffan som senior medlem i klubben och höll bland annat en aktion samt ledde en bussresa till Österlen. Han var jämnårig med Björn Risinger som var ordförande i föreningen åren 1976 till 1978. Båda blev sedan aktiva i Skånes Fältbiologer och vistades en hel del i Dörröds gamla skola som var kursgård och kansli. Han ser detta som en rolig och lärorik tid.

Avancerad nivå

Unga naturintresserade gjorde fantastiska saker som att skriva avancerade bestämningsböcker och pedagogiska natur- och miljövårdsböcker. Det arrangerades utlandsresor, demonstrationer, paneldiskussioner, studiebesök och mycket mera utan vuxna ledare. Det var 14-17 åringar som skötte ekonomi, protokoll och bidragsansökningar med mera i klubbarna. Något som utmärkte tiden i föreningen var oförvägenheten – inställningen att man kan mer än man tror, vilket gör att man ofta lyckas med det man försöker. Det var också nyttigt att planera för framtiden: vad ska vi göra om ett halvår eller ett år i föreningen? Begränsningen var bland annat att sakna körkort, så det blev ofta cykelresor om ingen äldre kunde köra.

Miljöengagemanget växer

Bland annat minns Staffan studiebesök på industrier i Skåne där gymnasieungdomar ställde mycket insatta och svåra frågor till företagens VD:ar om miljöpåverkan. Media hade stort intresse för de engagerade ungdomarna i fältbiologerna som fick mycket stor uppmärksamhet. I Lunds Fältbiologer bildades det en särskild sektion inför Barsebäcksmarscherna. Föreningen var också mycket viktig för umgänge och trivsel, och det var många par som träffades i föreningen.

Naturintresset

Staffan var framför allt intresserad av uteverksamheten och deltog i programkommittén som ordnade lägerresor till Gotska Sandön, Hallands Väderö, Österlen med flera platser. Klubbens stuga vid Krankesjön var viktig. Dessutom lär man sig väldigt mycket genom att vara ute i naturen och ha roligt, menar han – inläringen går lättare än på påtvingade kurser på universitetet. Det är viktigt med kraften från naturupplevelser för att orka kämpa för natur- och miljövården. Det är också lätt att hamna fel om man inte förstår naturens intrikata samspel som t ex med bioenergin från skogen som inte är långsiktigt

hållbar. Det finns en risk att vi offerar naturen för att försöka lösa klimatutmaningen.

Engagerade personer

Många av Staffans vänner från denna tid har hamnat på betydelsefulla poster i samhället, t ex Björn Risinger som är generaldirektör för naturvårdsverket, Magnus Fiskesjö som är professor i USA och Lars Tranvik som är professor i limnologi. Staffan gick aldrig klart den teoretiska gymnasieutbildningen och bytte från naturvetenskaplig linje på Katedralskolan till verkstadslinjen på Polhem. Med erfarenheterna från fältbiologerna och ett stort engagemang har Staffan blivit en av världens mest erkända naturfotografer och en framgångsrik entreprenör inom naturvård och naturturism med 19 böcker och ett stort antal internationella projekt som Rewilding Europe, Wild Kina, Naturturismföreningen med mera. Genom yrkesvalet som frilansande naturfotograf och entreprenör har han varit ute i naturen mångdubbelt mer än om han valt ett traditionellt naturvårdsjobb i Sverige. Han gläder sig också åt att ha fått se hela världen och dess fantastiska natur, och kunnat samarbeta med fantastiska människor från olika länder.

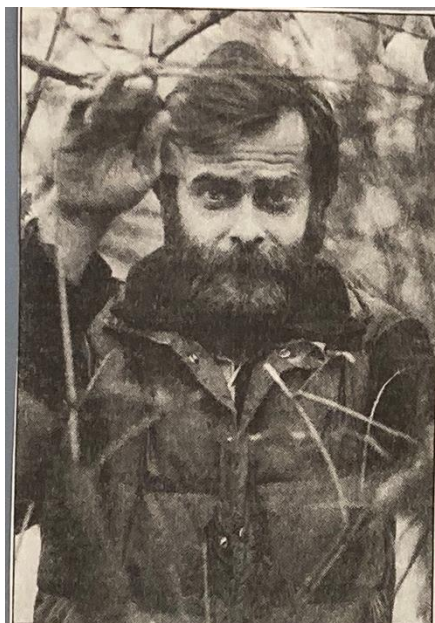

Intervju med Urban Emanuelsson i Skånska Dagbladet den 3 november 1976.

3. Perioden 1980-1998

Under 1980-talets början var aktiviteten som störst i Skåne med 25 aktiva klubbar där Lundaklubben var den största. Lundaklubben gav ut tre programblad under året; våren, sommaren och hösten. Programbladet bytte namn till Quäk från Funkia. En som var mycket aktiv på 1980-talet var Erik Svensson (kassör 1981-83, FB sekreterare 1983-85 och ordförande 1985-86. Numer är Erik professor i ekologi vid Lunds universitet och vi träffas på Inferno i Lund den 11 april 2024. Något som var speciellt under hans aktiva år i fältbiologernas var TV-serien "Håll stövlarna leriga" som spelades in våren och sommaren 1982 och sändes under 1983. Serien handlar om Lunds Fältbiologer och består av 5 halvtimmesavsnitt som filmades av Stefan Casta och Tom Hartman.

Efter 12 år på TV hoppade Stefan Casta av och bildade teamet Filmålgarna med filmaren Tom Hartman. Deras härjande i Lundanejden har gett gott resultat: Två TV-serier om Fältbiologer och om djurlivet i Revinge

BILD: OVE JONSSON

Fältbiologerna blir TV-stjärnor

Fem program om unga Lundaentusiaster

LUND. Fråga Stefan Casta, journalist och veberödsbo, om Fältbiologerna och du får en entusiastisk utläggning om dessa förträffliga natursyslare. Snart får han efterlängtade tillfälle att dela med sig av entusiasmen: Tillsammans med filmaren Tom Hartman har han gjort en hel TV-serie om Fältbiologerna i Lund: "Istället för Fantomen" har den döpts till.

Under hela våren följde Casta & Hartman, alias filmteamet Filmålgarna, Fältbiologerna i Lund som ingenstans är så många och så flitiga som just här.

TV-serien på fem halvtimmesprogram och med musik av Ola Magnell börjar sändas på nyårsafton i TV 2 och fortsätter fredagar framöver.

För en nybliven naturjournalist och i d fältbiolog (i Norrköping) var ämnet självklart.

Vettigaste

- Fältbiologerna är utan tvekan Sveriges vettigaste ungdoms-

organisation. Inte bara för att ungdomarna sysslar med natur och naturvård utan också därför att organisationen bygger på ungdomarna själva. Där finns inga vuxna ledare. De får lära sig ta ansvar och leda själva. Dessa tonåringar måste på egen hand organisera, planera och sköta all ekonomi. Fältbiologerna är ett fint alternativ, en kul organisation värd all uppmärksamhet, säger Stefan Casta.

För ett och ett halvt år sedan kastade Stefan Casta loss från fast jobb för att bli freelancande naturberättare. Efter 12 år på TV, mest på Sydnytt i Malmö, hade han fått nog av nyhetsjournalistik. Han ville prova på något nytt, längtade efter att få specialisera sig på natur och miljö.

Känner för

- Jag inbillar mig att det är viktigt. Och så är det roligt att berätta om sådant man verkligen känner för, förklarar Stefan Casta som lever som han filmar: I Humlamaden, en "okänd flick" ute i skogen en bit från Veberöd.

Tillsammans med filmaren Tom Hartman bildade Stefan Casta filmteamet Filmålgarna. Och så begav de sig ut och härjade i Lundanejden!

Filmålgarna följde Fältbiologernas program ute såväl som

inne och var med på deras lokala aktioner. T ex när de demonstrerade mot den planerade vägen i Höjeå-dalen, som hotar ett sällsynt rikt fågelliv där.

- Det roligaste jobb jag upplevt. Men så är de också fina ungdomar, engagerade och entusiastiska. De ställde upp hela tiden, trots att det inte alltid kan ha varit så kul att ha ett filmteam i hälsarna, berättar Stefan Casta.

15-åriga Bella Tinghammar tillhör de fältbiologer i Lund vars göranden våren 1982 förevigades av Filmålgarna. Det var besvärligt till en början att undvika att titta in i kamerorna. Men man vände sig. Och sedan var det bara roligt, berättar hon.

Tråkigaste jobbet

Nu återstår det tråkigaste jobbet. Att klippa ihop all film, ett slitsamt dag-och-natt jobb.

I studion i Halmstad ligger också en massa filmsnuttar om Ekologihuset och dess forskning och väntar på att bli ihopklipp till en TV-serie.

Filmberättelsen ska handla om Ekologihusets aktiviteter i Revinge. Sju års forskning presenteras i en serie, på fyra gånger 30 minuter som fått namnet "Djursamhällets Revinge". Planerad visning i TV 1 på vårvintern. UI.F LARSSON

Artikel i Sydsvenska Dagbladet den 9 november 1982.

Håll stövlarna leriga

Casta och Hartman åkte runt till klubbar för att välja en till programserien och försökte först med Staffanstorpsklubben. Medlemmarna visade sig dock inte från den bästa sidan vid besöket så det blev Lundaklubben i stället. Avsnitten finns tillgängliga på You-Tube genom Hjalmar Dahm men är i låg upplösning. I första avsnittet åker klubben på läger till Håckeberga samt räddar igelkottar från en gammal trädgård som ska bebyggas. I andra avsnittet är det auktion i lokalen, som leds av Staffan Widstrand och där man bland deltagarna bl.a. ser Björn Risinger som nu är generaldirektör för naturvårdsverket.

1982 var Erik 15 år och som mest aktiv. Första lägret som han var med på var till Hallands Väderö 1980 då han var 13 år. Erik minns också majlägret till Fyledalen och Sandhammaren 1981 då Bálint Wagner körde minibuss, och pingstlägret 1982 som leddes av Staffan Widstrand och började vid Krankestugan (en del tältade) och fortsatte på Österlen. 1983 åkte klubben till Lillö vid Ringsjön för att se de triploida asparna och hävda allemansrätten där markägaren stängt ute besökare.

Lokalen på Kiliansgatan

Klubben hade en fantastisk lokal på Kiliansgatan inne på gården som kan ses i TV-avsnitten. Den kostade 800 kr per månad, men när hyran höjdes till 1200 kr 1984 tvingades klubben säga upp kontraktet.

Andra personer som var aktiva i flera år på 1980-talet var Bella Tinghammar (styrelsen 1982-84), Ola Hansson (1981-83), Oskar Ponnert (1983-86), Gudrun Bremle (1983-84), Jarone Pinhassi (1984-87), David Elmfeldt (1984-1989), Lars Råberg (1984-1989) och Åsa Bodenmalm (1986-1990). På 1990-talet minskade aktiviteten och antalet aktiva medlemmar. Bland de aktiva fanns Tommy Holmgren, Jonas Rosqvist, Maja Manner, Kristoffer Sandelin och My Johansson. Många programblad saknas i arkiven och det är svårt att återge verksamheten.

– Vi måste snabbt hitta en lokal att träffas i, säger medlemmarna i Lunds fältbiologer, som här lyfter in delar av sina inventarier i den gamla lekstuga där man nu tillfälligt förvarar sina tillhörigheter. Fr v Gudrun Bremle, Erik Svensson och Sophia Lundquist
BILD: RICHARD CONRICUS

”Får vi ingen lokal kan föreningen dö!”

Fältbiologer står på gatan

SS 16/4-84

LUND.
– Får vi ingen lokal inom det snaraste är det risk för att hela föreningen dör ut!

Det säger Gudrun Bremle, ordförande i Lunds fältbiologer. Fältbiologerna tvingades för en tid sedan att flytta ifrån sin gamla lokal eftersom hyran plötsligt fördubblades. Nu står man, bokstavligt talat, på gatan. Sitt förra möte höll man utomhus framför Domkyrkan och nu befarar man alltså att det kan bli svårt att behålla medlemmarna om lokalfrågan inte blir löst. Lunds fältbiologer är för övrigt med sina 300 medlemmar Svenska fältbiologernas största lokala ungdomsorganisation.

– Vi har blivit erbjudna provisoriska möteslokaler av fritidsförvaltningen, säger Gudrun Brem-

le. Men vi är beroende av en fast lokal, där vi kan förvara alla våra pärmar, möbler, kikare o s v.

Hög omsättning

– Och som ungdomsförening har vi en hög omsättning på medlemmar vilket gör det viktigt att ha en fast adress där nya medlemmar kan hitta oss.

Men är det verkligen så svårt att hitta en hyfsat billig källarlokal i centrala Lund?

Ja, trots att fältbiologerna har varit i kontakt med en rad privata och kommunala organisationer och gått skallgång genom centrum för att finna en lokal, har de inte fått napp. Det enda erbjudande man fått är en lokal på Skarpskyttevägen.

– Men det är för lång cykelväg dit, säger Gudrun. Med våra unga medlemmar behöver vi en något så när central mötesplats.

På Lunds kommun har man ingen lösning att komma med.

Ont om lokaler

– Det är mycket ont om lediga lokaler i centrum för tillfället, berättar John Raneljung, fastighetsförvaltare på kommunen. Det beror på att de hyresgäster som berörs av renoveringsarbetena på Östra och Västra Märtensgatan, och som kommunen tvingats hitta ersättningslokaler åt, har fått alla lediga som fanns. Men jag har lovat kontakta fältbiologerna så fort någonting dyker upp. Men desperationen sprider sig hos fältbiologerna.

– Vi måste ha något ställe att samlas på. Och det snart, säger Gudrun Bremle. Annars är det risk för att föreningen försvinner.

LARS LINDOFF

Helena Klövers avhandling

1991-1995 gjorde forskaren Helena Klöver sin avhandling om "Miljömedvetenhet och livsstil bland organiserade ungdomar vid Linköpings universitet. Hon började med att skicka 800 enkäter till slumpvis utvalda fältbiologer 1991-1992 och fick in svar från 543 personer. I en andra omgång skickades enkäten ut till 1000 medlemmar i SSU och CUF med svar från 43% respektive 52% av de utvalda. Enkäterna kompletterades med djupintervjuer med 9 personer från respektive organisation. De huvudsakliga frågeställningarna var vilken hotbild mot naturen som ungdomarna föreställde sig, vilka åtgärder de angav som möjliga, vilka uttryck dessa föreställningar tog sig i praktiken och vilken livsstil ungdomarna företrädde. Dessutom användes analyser av ledarmaterial i medlemstidningarna. Skillnader mellan grupperna var bland annat att fältbiologerna kom från tjänstemannahem, medan av medlemmarna i SSU hälften var från arbetarhem och CUF hade fler från landsbygden och fler män än kvinnor.

Fältbiologerna är annorlunda

Studien visar att fältbiologerna skiljer sig från de andra miljöengagerade ungdomarna i de politiska partierna. Fältbiologerna sätter naturen i centrum medan de både ungdomsförbunden sätter den fysiska miljön och människans välbefinnande i centrum. Det första synsättet utgår från uttagsproblematiken där jakt, energiproduktion, jord och skogsbruk leder till större uttag än vad naturen kan hantera. Det andra synsättet utgår från en tillförselproblematik där kommunikationer, avfallshantering, vattenförorening och giftspridning ses som centrala problemområden. Enligt Klöver finns det tre centrala begrepp kring natur- och miljösyn nämligen kunskap, känsla och ansvar. För fältbiologerna är det sökandet efter kunskap om naturen som leder fram till känslan för naturen som i sin tur resulterar i ansvar för naturen. Under 1960-talet innebar ansvaret främst att visa hänsyn mot naturen, men under 1970-talet växte ett samhällskritiskt engagemang fram som också krävde kunskap om samhället och dess konsekvenser för naturen. Det sker en förflyttning från att åtgärda symptomet till att leta efter orsaker. Det handlar både om att skydda och vårda naturen. Skillnaden mellan synsätten leder till olika sätt att se på miljöproblemen: är de naturens problem (CUF och SSU) eller som ett samhällsproblem? (Fältbiologerna). Ett naturens problem sätter människan i centrum, och naturen är ett medel som möjliggör överlevnad. Genom att reglera påverkan på naturen kan människans överlevnad säkras utan att livsstilen behöver förändras. Fältbiologerna använder begreppet miljö som synonymt med natur, medan de andra organisationerna skiljer på begreppen.

Hoten mot naturen

Det mest slående i enkätsvaren handlar om hotbilden mot naturen, där 49% av fältbiologerna svarar "Människans livsform" vilket ingen från SSU eller CUF gör. De svarar främst "Föroreningar" (73% respektive 81%), ett svar som bara uppgavs av 31 % av fältbiologerna. När det kommer till åtgärder ser fältbiologerna i större utsträckning behov att stoppa resursskövlingen medan

partierna föredrar opinionsbildning, utbildning och att minska utsläppen i kombination med stoppad resursskövling. Fältbiologerna ser också ett större behov av samhällsomvandling. För fältbiologerna handlar det om livsstil, för SSU om hållbar utveckling och för CUF om decentralisering. När det gäller konsumtion skiljer sig bland annat fältbiologerna ut genom att konsumera mer kultur i form av biobesök, litteratur och musik medan de konsumerar betydligt mindre av tobak, dans, drivmedel och fritidsaktiviteter. Trots att de troligen hade en högre disponibel inkomst konsumerade fältbiologerna bara hälften av vad SSU:arna gjorde.

4. Perioden 1998-2024

Under de senaste 26 åren har det funnits ett fortsatt engagemang bland Lunds Fältbiologer medan aktiviteterna har minskat på andra platser. År 2017 läggs distriktet ned eftersom det bara finns Lundaklubben kvar i Skåne. Eftersom det saknas vuxna ledare är omsättningen på medlemmar en stor utmaning. Aktiva stannar normalt bara i 2-3 år och det behövs påfyllnad av nya medlemmar hela tiden. Programbladen från denna tid finns inte arkiverade i början av 2000-talet och jag har främst gått på tidningsnotiser i beskrivningen av föreningens verksamhet.

Fältbiologer byter miljö från Lund till Azorerna

503 818-01

Med EU-pengar och ett hål i den egna plånboken drar tre Lundaungdomar iväg till den portugisiska ögruppen för att studera natur och miljö.

Av Hans Wikner

LUND. EU-bidrag till 70 procent och resten ur egen ficka lockade tre Lundaungdomar att söka till ett miljöutbyte med likasinnade från portugisiska ögruppen Azorerna. I dagarna åker de tillsammans med den arton man starka fältbiologgruppen till paradiset i Atlanten. Resan varar drygt två veckor och är en dröm för den som är naturintresserad.

Var det inte stor konkurrens om platserna?
– Jo, men vi nappade direkt när vi såg en inbjudan i Fältbiologen och NuDu! och var först med att anmäla vårt intresse. Annonsen var införd i maj och sedan dess har vi i princip planerat den här sagolika trippen

Fältbiologerna Lina Herbertsson, 18 år, Kristoffer Olsson, 16 år, och Joel Hjort, 17 år, på väg till naturparadiset Azorerna mitt i Atlanten.

FOTO: EMMA KRANTZ

till en övärld som fascinerar alla naturälskare, säger Lina Herbertsson.

Är det floran eller faunan som intresserar?

Framförallt fågellivet med 25 häckande arter ska bli intressant. Och så ett otroligt rikt liv i havet runt öarna. Inte minst lär det finnas gott om val

och det har jag aldrig sett förut, säger hon.

Kamraterna Joel Hjort och Kristoffer Olsson från Torna Hällestad har packat ner simfötter och cyklop. Fridykning lockar i det kristallklara vattnet.

Floran då?
– Jo, det blir nog mest växter

som jag kommer att studera på plats, tror Lina.

Färligheter?
– Vi har blivit varnade för havsströmmarna som är mycket starka och att se upp för världens största och otäckaste brännmanet, den portugisiska örlogsmannen, säger ungdomarna.

Vad är syftet med miljöutbytet?
Att knyta kontakter och bjuda in ett gäng fältbiologer från Azorerna till Sverige. Vi ska överraska våra vänner med typisk svensk mat. Det blir årtoppa med pannkakor, berättar Lina.

Reseskildring och bilder från besöket på Azorerna kommer att publiceras i fältbiologernas egna organ senare i höst.

På måndagen klev Lunda-trion på tåget för att förena sig med återstoden av den 18 man stora gruppen av svenska fältbiologer som sedan flyger till Azorerna via Lissabon. Hemresa sker den 20 augusti.

hans.wikner@sydsvenskan.se

Artikel i Sydsvenska Dagbladet den 8 augusti år 2001.

Sopprotest av fältbiologerna

LUND ^{SkD 13 110-01}
"Soplund" hade Fältbiologerna skrivit i går med stora bokstäver på Stortorget av sopor plockade på Hardebergaspåret från motorvägen till Thulehemsvägen. -Vi vill visa hur skräpig det är utmed spåret och att folk måste skärpa sig.

Linda Birkedal blev förvånad över hur mycket skräp hon och hennes kompisar hittade på den relativt korta sträckan.

Bland soporna återfinns det mesta från rent matavfall till delar av en flaggstång. Öburkar finns det i nästan varanda buske.

För närvarande pågår kampanjen Håll Sverige Rent med uppropet "Ett skräp om

dagen". -Det innebär att alla ska plocka upp ett skräp om dagen och värva en annan person, säger Maria Värendh.

Fältbiologerna är en organisation för naturintresserade ungdomar som försökt ta itu med viktiga frågor. Grundsynen är att alla arter har sin givna plats på planeten, att alla människor har rätt till ren natur och rent vatten och att unga har rätt att bestämma i frågor som rör dem och kommande generationer.

-Vi tycker det är dåligt att Lunds kommun inte kan hålla mer rent vid Hardebergaspåret, menar Linda Birkedal.

En dam som passerade soppställningen undrade varför ungdomarna hade skräpat ner torget. En bit längre bort slängde hon sin cigarettfimp rakt på marken.

Stefan Olofson

046 - 18 15 41

På 60-talet inleddes kampanjen Håll Sverige Rent. -Det behövs igen, menar Fältbiologerna My Kjellberg, Maria Värendh, Erick Öckinger och Linda Birkedal.

Artikel i Skånska Dagbladet den 17 oktober 2001.

Den 17 oktober 2001 rapporterar Skånska Dagbladet om Lunds Fältbiologers sopaktion på Stortorget. Linda Birkedal är intervjuad och visar hur mycket skräp som klubbens medlemmar hittat längs Hardebergaspåret från motorvägen till Thulehemsvägen. Just då pågår den nationella kampanjen "Håll Sverige Rent", "Ett skräp om dagen" som uppmanar befolkningen att plocka ett skräp om dagen och värva en annan person att göra samma sak. Alla förstod dock inte poängen med kampanjen: en förbipasserande dam klagar enligt tidningsartikeln, på allt skräp som ungdomarna lagt på torget, och slänger sin cigarettfimp på marken en bit bort.

Tre fältbiologer från Lund är med i ett reportage den 8 augusti 2001 i Sysvenska Dagbladet där de berättar att de ska till Azorerna tillsammans med 18 andra fältbiologer för att uppleva öarnas natur. Gruppen har fått EU-bidrag för 70% av kostnaderna. Kamraterna Joel Hjort och Kristoffer Olsson från Torna Hällestad är två som ska med på resan (den förre är son till Per-Anders Hjort som också var fältbiolog på sin tid).

Intervju med Staffan Nilsson

I början av 2000-talet var Staffan med i fältisgruppen i Lund som Linda Birkedal ledde. Han var sedan passiv medlem i fältbiologerna under flera år innan han började studera biologi på universitetet kring 2010 då han blev aktiv i föreningen. Lund var då en aktiv klubb med många medlemmar. Utmaningen var att det inte fanns så många fler klubbar kvar i Skåne och det blev samma personer som var med i både klubben och distriktet. Staffan blev ordförande i Skånedistriktet 2015 och försökte bidra till att starta nya klubbar i framför allt Malmö och Helsingborg. 2017 bestämdes det att distriktet skulle läggas ned, vilket var en av de sista åtgärderna Staffan gjorde innan han gick i pension från fältbiologerna (detta sker vid 26 års ålder). Klubbens arkiv vattenskadades vid denna tid så en del äldre dokument blev förstörda. Sista året Staffan deltog blev Hjalmar Åhrén (nu kommunekolog i Lunds kommun) och Tobias Larsson (riksordförande i Fältbiologerna 2024) aktiva.

Staffan gick med i Lunds Botaniska förening (LBF) nästan innan han blev aktiv i fältbiologerna och var den yngsta genom tiderna att bli invald i styrelsen 21 år gammal år 2012. År 2013 fick han vara med på Pepparholmsinventeringen vilket var mycket spännande. LBF är en anrik förening med god ekonomi. Efter några år på konsultbolaget Caluna är Staffan nu egen företagare inom naturvård och gör uppdrag till bland annat kommuner och företag.

Samuel Eiriksson, Olivia Arbab, Channa Carlestam och Kerstin Jurlander är medlemmar i Lunds Minifältisar respektive Lunds fältbiologer. Båda organisationerna har fått Lunds kommuns miljöpris 2003. Vardera 20 000 kronor och ett diplom.

Foto: Leif Bredford

Fältbiologer arbetar inte bara med fältarbete

Lunds Fältbiologer och Minifältisarna värnar om naturen på olika vis

Sho 16/6-03
LUND. **Lunds Fältbiologer** och **Lunds Minifältisar** visar att man kan arbeta med naturen på olika vis. Den kan värmas både i tanke och handling. Och i handling mer bokstavligen. När köpte du second hand sist?

Channa Carlestam, 17, har sin brors avlagda byxor. Och en lammullströja från en annan slaktning.

– Det är onödigt att nyttiverka kläder och slänga dem som kan användas igen. Där det i dag planteras bomull kunde man plantera växter som ge mat istället, säger hon med eftertryck.

Värvad vid Barsebäck

Hon gick med i Lunds fältbiologeri september förra året till-

sammans med Kerstin Jurlander. Båda går på Splyken.

– Vi blev värvade när vi deltog i en demonstration utanför Barsebäcks kärnkraftverk, berättar Channa.

Lunds fältbiologer har ett 100-tal medlemmar i Lund. De har jämte Lunds Minifältisar –

barnens lokalavdelning – fått Lunds kommuns miljöpris 2003 på vardera 20 000 kronor. "Lunds Fältbiologer drivs av ungdomar och föreningen är därför extra viktig för att ta vara på och understödja ungdomars miljöengagemang," skriver kommunens miljöstrategiska enhet i ett pressmeddelande. Engagemanget utanför kärnkraftverket visar att Lunds Fältbiologer även agerar politiskt – om än inte knutet till ett parti. Så nämns också second

hand-filosofin särskilt i pressmeddelandet. – Vi anordnade en modevisning med second hand-kläder på Mejeriet. Det var många som kom. Alla tyckte det var bra, förklarar Channa. Demokratiska frågor engagerar. – Vi gjorde en aktion på Nova för att visa att det offentliga rummet blir alltmer privat. På ett torg är det okay att demonstrera. Men inte inne på ett köpcentrum, det är privat område, förklarar Kerstin Jurlander, 18.

Fältbiologerna gör dock mer traditionella saker också – som utflykten i vintars – per cykel förstås – för att spana efter vinterfåglar. Channa och Kerstin höll sig på lagom nivå i den interna tävlingen, medan andra

hade cyklat en hel del för att hitta marker där sällsynta arter kunde tänkas vara.

– Det blev lite mer picknick över det hela. Så kan man också ta det för fältbiologerna är himla trevliga människor som är lätta att umgås med, säger Channa.

Hittade snatterand

Elvaåriga Olivia Arbab går i femman på Freinet-skolan och gick med i Lunds Minifältisar av ett enda skäl.

– Jag ville lära mig mer om småkryp. Nu är vi två på min skola som är med i Minifältisarna. Det är jag och en i FI an, säger hon.

Samuel Eirikson går på Östra Tomsolan och har varit med i Minifältisarna i två år. Han går snart över till fältbio-

logerna, där storasyster redan är med. Djurintresset är starkt. När fältbiologerna kom till skolan gick han med.

– Vi har akvarium och en katt. Det går faktiskt bra ihop. Jag har varit på läger på Öland ihop med fältbiologerna, där vi hade ett Art Race med mycket fågelskäddning.

Vad lärde du dig känna igen?

– Jag hittade en snatterand. Jag vet inte om den finns här nere.

Ingen av de fyra har någon aning om vad respektive organisation ska göra med prispengarna.

– Men de går väl till läger. De brukar kosta rätt mycket, tror Kerstin.

LEIF BREFORD
046-18 15 47

Av ungdomar. För ungdomar. Fältbiologerna är en oberoende, ideell förening för natur- och miljöintresserade ungdomar och finns i en rad lokalavdelningar i landet. Föreningen bildades 1947 och verkar för ett hållbart samhälle, global rättvisa och god miljö.

Artikel i Skånska Dagbladet den 16 juni år 2003.

ETT ÖGONBLICK...

... Erik Borgström, 24 år, nyvald distriktsekreterare i Fältbiologerna, en av tre nyvalda skåningar i riksstyrelsen.

Vad gör fältbiologerna?

► En organisation som sysslar med natur och miljö. Vi kommer ut i naturen för att lära oss om olika saker – fåglar, väster, grodor, fladdermöss, insekter och spindlar med mera.

Vad är du mest intresserad av?

– Fåglar, jag sysslar mest

med fågelskådning. Ett bra tips är att komma ut till reningsverkdammarna i Lund, de ligger nära stan. Vid Källby man se ganska många olika arter, till exempel änder.

Vad ska du göra som distriktsordförande?

– Min uppgift som dis-

triktssekreterare är att sköta kontakterna med distriktet. Se till att de håller igång olika aktiviteter, läger och kurser. Skåne är ett aktivt distrikt. En sjätte del av Fältbiologernas medlemmar bor i Skåne. Bara i Lund finns det fyra klubbar. Jag tillhör Lunds studenters fältbiologer.

Hur länge har du varit aktiv?

– I tre och ett halvt år.

Nästa aktivitet?

– Det är vinterfågelrallyt den 15 januari. Det går ut på att se så många fåglar som möjligt. De som

vann ifjor hittade 61 arter. Var sticker ni ut?

– Man får börja var man vill men slutmålet är kaffet i Torna Hällestad. Det ska vara fossilfritt, man får inte använda bil och buss. Klockan 17 samlas vi och räknar samman hur många fåglar vi har sett.

Hur dokumenteras det? Med bild?

– Nä, det bygger på ärlighet. Man blir lätt avslöjad.

Ditt eget rekord?

– 51 arter i fågelrallyt för två år sedan.

Anne Aobadia

anne.aobadia@sydsvenskan.se

Artikel i Sydsvenska Dagbladet den 12 januari 2005.

Intervju med Hjalmar Åhrén den 10 juni 2024

Hjalmar är sedan årsskiftet kommunekolog i Lunds kommun och kommer från en fältbiologisk familj. Båda föräldrarna var aktiva i Fältbiologerna under 1970-talet och in på 1980-talet i Halmstadklubben och senare även regionalt och nationellt. Hjalmar ska till och med ha fått sitt namn efter fältbiologen Hjalmar Dahm som var en vän till föräldrarna. Hans farbror Per-Magnus Åhrén var också med i Fältbiologerna och valde naturvård som yrke med jobb på Länsstyrelsen i Halland, Naturvårdsverket och senare som avdelningschef för naturskydd vid Länsstyrelsen i Skåne. Som pensionär blev han ordförande i Skånes Ornitologiska förening.

Trots uppväxten inom naturvården var det först när Hjalmar år 2017 började läsa i Lund som han gick med i Lunds Fältbiologer. Någon klubb fanns inte i Halmstad där han växte upp. Ett av de tidiga minnena från föreningen var ett fågelrally i Skåne under ledning av Staffan Nilsson. Hjalmar kom med i styrelsen 2018 då ett generationsskifte skedde i föreningen. Redan från början deltog han på Lunds Naturskyddsförenings styrelsemöten. Aktiviteten i fältbiologklubben växte och 2019 var det många aktiva igen. Bland annat värvade föreningen aktivt på skolor och universitetet. 2017 hade distriktet lagts ned och Lund blev den enda klubben i Skåne, Halland och Blekinge med 350 medlemmar. Det var svårt att engagera gymnasieungdomar och det blev främst studenter som var aktiva. 2019 startade Anton fältisverksamhet för 7-12 åringar. När pandemin slog till 2020 gick aktiviteten ned samtidigt som Hjalmar av åldersskäl var på väg ut ur föreningen.

Christian Ekström berättar

År 2024 har klubben fortfarande verksamhet och jag träffar ordförande Christian Ekström på kafé Ariman den 22 mars. Christian har varit ordförande ett år och är nu inne på sitt andra år. Han har varit aktiv i föreningen i cirka 5-6 år. En av hans bästa kompisar är Tobias Larsson som är riksordförande i Fältbiologerna. Christian är nu 25 år och måste tyvärr sluta i fältbiologerna nästa år då han blir

26. Klubben hade tidigare en lokal i centrala Lund, ovanför puben John Scott, på 100 kvadratmeter. Där träffades medlemmarna en 2-3 gånger i månaden, och andra miljö nätverk som Fridays for the Future och Extinction rebellion fick förvara material i lokalen. Jag fick möjlighet att se lokalerna och de såg precis ut som fältbiologiska lokaler på 1980-talet med affischer, naturinspirerade målningar på väggarna och arkiv med gamla tidskrifter etc. Möblerna är ett hopplock av vad begagnatmarknaden kan erbjuda. Benjamin som sitter med i klubbens styrelse är representant i LNFs styrelse och har varit med på mötena under senaste året. Tidigare var det länge sedan en fältbiolog var med i styrelsen av LNF. Under våren flyttar fältbiologerna till en billigare och mindre lokal i Klostergården som jag också får möjlighet att besöka strax efter flytten. Det är viktigt för en förening att ha en egen lokal där man kan träffas och förvara utrustning.

Reflektioner

Min egen första kontakt med Lunds Fältbiologer var i slutet av augusti 1982 då jag åkte på min första distriktskurs i Fältbiologerna (temat var marinbiologi på Kullen) och i väntan på avfärd besökte klubblokalen på Kiliansgatan. Bara några veckor senare var jag med på flyttfågelkursen i Falsterbo och träffade flera aktiva i Lundaklubben. I oktober följde jag med klubben till Kullen för att skåda havsfågel och lärde känna flera medlemmar. Sedan dess har Lundaklubben varit en naturlig del av Lunds naturengagemang och många duktiga natur- och miljövardskunniga har fostrats i klubben.

Engagemanget i Fältbiologerna sker under en viktig tid i livet, tonåren. Det är då vi formas som vuxna människor och intresse, normer och ideal följer sedan med oss livet ut. Många fältbiologer känner sig som fältbiologer hela livet även om de gått i pension vid 26 års ålder. Vänskapsband som skapas i föreningen blir viktiga hela livet, och som många berättat i denna krönika är föreningen en utmärkt skola för professionellt natur- och miljöarbete. Det är därför tråkigt att notera hur antalet aktiva medlemmar har minskat kontinuerligt sedan början av 1980-talet så att det idag bara finns en klubb kvar i Skåne, Lundaklubben. Vi får hoppas att Lundaklubben håller fanan högt, för bofinkens talan och håller stövlarna leriga många år än!

Per Blomberg, Ordförande i Lunds Naturskyddsförening 2024